

Referenser

Referenser förkortningar

KHL = Kulturhistoriskt medeltidslexikon

DS = Svenskt diplomatarium

A

Alexandersen, V. & Iregren, E. 2000. Westerhus- Børnens tænder. *Hikuin* 27; 203-218.

Ambrosiani, K. 1981. Viking Age Combs, Comb Making and Comb Makers in the light of finds from Birka and Ribe. *Stockholm Studies in Archaeology* 2

Andersson, G. 1997. A Struggle for Control. Reflections on the Change of Religion in a Rural Context in the Eastern Mälaren Valley. I: Andersson, H. et al. (red.), *Visions of the Past. Trends and Traditions in Swedish Medieval Archaeology*. Lund Studies in Medieval Archaeology 19, s. 353-372.

Andersson, L. 1999. Jarlabankeättensgravplats vid Broby bro. *Stockholms Läns Museum rapport* 1999:4.

Andersson, M., Højog, M. & Sørensen, S. A., 1986. Et vikingetidshus fra Bredgade i Roskilde. Romu. *Års-skrift for Roskilde Museum*, s. 33-50. Roskilde.

Androsjtjuk, F. & Kjellström, A. 2007. Се же бысть вторы Иевъ: реальные и библейские параллели болезни князя Владимира Васильковича. 'It was a new Job': Bible and other parallels to the disease of the Volynian, Prince Vladimir Vasilkovich. *Ruthenica* 2007. Vol VII

Andrén, A. 2000. Ad sanctos- de dödas plats under medeltiden, *Hikuin* 27: 7-26.

Andrén, A. 2006. Skandinavisk religion i tid och rum. I: (Andrén, A. & Carelli, P. red.), *Odens öga: mellan människor och makter i det förkristna Norden*. Utställningskatalog Dunkers kulturhus, Helsingborg.

Antilla, K. 1987. Osteologisk analys av skeletten från kv. Nunnan, Sigtuna kommun, Uppland. Unpublished report at the archives of the Sigtuna museum.

Arcini, C. 1998. Uppland, Sigtuna, Biskopsskyrkans kyrkogård, kv S:ta Gertud och kv. Urmakaren. Unpublished report at the archives of the Sigtuna museum.

Arcini, C. 1996. Östergötland, Sverkersgården, Västra Tollstads socken. Osteologisk bearbetning av gravmaterillet. Unpublished report at the archives of the National Heritage Board, Archaeological Excavations Department, South region, Lund.

Arcini, C. 1999. Health and disease in early Lund: osteo-pathologic studies of 3,305 individuals buried in the first cemetery area of Lund 990-1536. *Archaeologica Lundensia VIII*. Diss. Lund.

Arcini, C. & Tagesson, G. 2005. Kroppen som materiell kultur – gravar och människor i Linköping genom 700 år. I: Liunga. Kaupinga. Kulturhistoria och arkeologi i Linköpingsbygden. Red. Anders Kaliff & Göran Tagesson

Aufderheide, A. C. & Rodriguez-Martin, C. 1998. The Cambridge Encyclopaedia of Human Paleopathology. Cambridge University Press: Cambridge.

B

Baker, B. J. 1999. Early manifestations of tuberculosis in the skeleton. In *Tuberculosis Past and Present*, Pálfi G., Dutour O., Deák J. & Hutás I. (eds.). Golden Book Publisher Ltd: Budapest-Szeged; 301-307.

Bass, W. M. 1997. Outdoor Decomposition Rates in Tennessee. // *Forensic Taphonomy. The Postmortem Fate of Human Remains*, s. 181-186. Red Haglund W D & Sorg M H. Florida.

Bass, W. M. 1987. Human Osteology: a laboratory and field manual of the human skeleton. Third edition. Missouri Archaeological Society: Columbia, MO.

Bayley, J. 1979. The glassworking residues. I: Heighway, C. M. et al. Excavations at 1 Westgate Street, Gloucester, 1975. Medieval Archaeology. Journal of the Society for Medieval Archaeology. Vol 23. 1979. London.

Bayley, J. 1992. Anglo-Scandinavian Non-Ferrous Metalworking from 16-22 Coppergate. I: *The Archaeology of York*, 17/7. P. V. Addyman (red). London.

Bayley, J. 2000. Saxon glass working at Glastonbury Abbey. I: *Glass in Britain and Ireland*. British Museum Occasional Paper number 127. Price, J. (red). London.

Bayley, J. Doonan, R. 2000. Glass manufacturing Evidence. I: *Craft Industry and Everyday Life: Finds from Anglo-Scandinavian York*, AY 17/14. Mainman, A. J. rogers, N. S. H. (red). York.

Bayley, J. (in press). Early medieval lead-rich glass in the British Isles – a survey of the evidence. I: *Annales de l'Association Internationale pour l'Histoire du Verre*, 2006. Antwerp.

Bengtsson, H. 2003. Gesternas roll i det medeltida bildberättandet. I: Bild och berättelse. Red. Edgren, H. & Roos, M.

Beronius-Jörpeland, L. 1992. The Formation of Occupation Layers as an Archaeological Source. I: Ersgård, L., Holmström, M. & Lamm, K., (red.). Rescue and Research. Reflections of Society in Sweden 700-1700. A.D. Riksantikvarieämbetet Arkeologiska undersökningar Skrifter No 2. Stockholm.

Bezborodov, M. A. 1975. Chemie und Technologie der antiken und mittelalterlichen Gläser. Mainz.

Blomqvist, R. 1942. Kammar från Lunds medeltid. Kulturens årsbok 1942

Borg, K. 1998. Kammar och kamfodral. I: Eketorp III. Den medeltida befästningen på Öland. Artefakterna. Kungl. Vitterhets och Antikvitets Akademien

Bracker, J. 1975. Porphyrotae am Decumanus der CCAA und in den Kölner Bischofskirchen des 4. und 9. Jahrhunderts. Kölner Domblatt 40, s. 109-132. Köln.

Bracker-Wester, U. 1975. Porphyr aus Kölner Boden. Legner, A. (red.). Monumenta Annonis. Köln und Siegburg. Weltbild und Kunst im Hohen Mittelalter. Ausstellungskatalog Schnutger Museum der Stadt Köln, s. 124-126. Köln.

Bracker-Wester, U. 1989. Porphyrfunde aus Haithabu und Sleswig. Ausgrabungen in Schleswig 7, Das archäologische Fundmaterial 1.

Braun, J. 1924. Der christliche Altar 1. München.

Broberg, A. 1991. Religionsskifte och sockenbildning i Norduppland. I: Kyrka och socken i medeltidens Sverige. Studier till Det medeltida Sverige 5. Red. Ferm, O.

Broberg, B. & Hasselmo, M. 1981. Keramik, kammar och skor från 7 medeltida städer. Medeltidsstaden 30. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer

Brooks, J. M. & Suchey, S. T. 1990. Skeletal Age Determination Based on the Os Pubis: a comparison of the Acsádi-Nemiskéri and Suchey-Brooks methods. Human Evolution 5: 227-238.

Brothwell, D. R. 1981. Digging up Bones. Third edition. Oxford University Press: Oxford.

Bruzek, J. 2002. A Method for Visual Determination of Sex, using the Human Hip Bone. Journal of Physical Anthropology 117: 157-168.

Brødholt, E. 2006. Skjelettene fra Mariakirken. Nytt lys på kongskirken gjennom en undersøkelse av skjelett-materialet. Antropologiske skrifter nr 7, Avdelning for Anatom, Institutt for medisinske basalfag, Universitetet i Oslo.

Buikstra, J. E. & Ubelaker, D. H. 1994. Standards. For data collection from human skeletal remains. Arkansas Archaeological Survey Research Series, Fayetteville, AK, No. 44.

Bäck, M. & Carlsson, M. 1994. Arkeologisk undersökning. Kvarteret S: ta Gertrud 3. Stadsgårdar och gravar i Sigtuna ca 970-1100. UV Stockholm, Rapport 1994: 60

C

Callmer, J. & Henderson, J. 1991. Glassmaking at Åhus, S. Sweden (eighth century AD). I: Laborativ Arkeologi 5. Arrhenius, B. (red). Stockholm.

Callmer, J. 1992. A contribution to the prehistory and early history of the south Scandinavian manor. The Bjäresjö investigations. I: Larsson, L., Callmer, J. & Stjernquist (red.), The archaeology of the cultural landscape. Acta Archaeologica Lundensia 19, s. 411-458.

Callmer, J. 1995. Hantverksproduktion, samhällsförändringar och bebyggelse. I: Produksjon og samfunn. Beretning fra 2. nordiske jernaldersymposium på Granavolden 7.-10. mai 1992. Varia 30. Oslo.

- Carelli, P. 2006.** Craft in medieval Lund – Production for household requirements, specialisation and mass production. I: Lübecker Kolloquium zur Stadtarchäologie im Hanseum V: Das Handwerk. Gläser, M. et al (red). Lübeck.
- Carlsson, K. 1982.** Medeltida kulturlager i Sigtuna, Stora gatan, kv Humlegården samt Prästgatan, Uppland. Arkeologisk undersökning 1973 och 1974. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer, Rapport UV 1982:41.
- Carlsson, M. 1996.** Kammar och kamdatering. I: Bäck, M. Arkeologisk undersökning. Stratigrafi och bebyggelselämningar i Stora Gatan, Uppland, Sigtuna, RAÄ 195. UV Stockholm Rapport 1996: 127
- Caune, A. & Ose, E. 2006.** Archäologische Erkenntnisse zum Handwerk in Riga. Unter besonderer Berücksichtigung des 13./14. Jahrhunderts mit einem Ausblick auf das 17. Jahrhundert. I: Lübecker Kolloquium zur Stadtarchäologie im Hanseum V: Das Handwerk. Gläser, M. et al (red). Lübeck.
- Cinthio, E. 1964.** Krypta. Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid (KLINM), sp. 479-483.
- Cinthio, H. & Boldsen, J. 1984.** Patterns of Distribution in the Early Medieval Cemetery at Löddeköpinge. In Meddelande från Lunds universitets Historiska Museum 1983-1984. New Series 5: 116-127.
- Cinthio, M. 2002.** De första stadsborna. Medeltida gravar och människor i Lund. Symposium
- Coughlan, J. & Holst, M. 2000.** Health status. In Blood Red Roses. The Archaeology of a Mass Grave from the Battle of Towton AD 1461, Fiorato V, Boylston A & Knüsel C. (eds.). Oxbow Books: Oxford; 60-76.
- D**
- Drevnj Novgorod, 1985.** Prijkladnoe iskusstvo i arheologija. Moskva.
- Douglas, M. 1978.** Sigtuna. Medeltidsstaden 6. Rapport Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska museer. Stockholm.
- Douglas, M. & Folin, C. 1978.** Kvarteret Humlegården, Sigtuna, Uppland. Stadsarkeologisk undersökning 1976. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer, Rapport. Uppdragsverksamheten 1978:29
- E**
- Edberg, R. 1999.** Krigaramulett från Rus i Sigtunas svarta jord. Fornvänner 94.
- Ekhoff, E. 1914-16.** Svenska stavkyrkor.
- Ersgård, L. 2006.** Dödens berg och Guds hus – förfädernskult, kristnande och klostret i Alvastra i den tidiga medeltidens Östergötland. I: Helgonets boning. Ersgård, L. (red.), Studier från forskningsprojektet "Det tidig-medeltida Alvastra", Lund Studies in Historical Archaeology, s. 23-140. Lunds universitet.
- Europas Mitte um 1000. 2000.** 27. Europaratssausstellung. Katalog.
- Evans, M. W., Jr Gilbert, M. L. & Norton, S. 2006.** Case report of right hamate hook fracture in a patient with previous fracture history of left hamate hook: is it hamate bipartite? Chiropr Osteopat. 2006; 14: 22.

F

Faber, E. 2008. Firing temperature estimation of early medieval glass crucibles. MRF report 08/01. The University of Nottingham. Oppublicerad analysrapport. (Se pdf-fil på bifogad CD-rom)

Fjellström, P. 1968. Medeltida hantverkstradition i modern samisk slöjd. Mönsterbok i samisk slöjd, s. 16-23. Luleå.

Floderus, E. 1924. Kort redogörelse för 1924 års arkeologiska undersökningar i Sigtuna. Upplands Fornminnesförenings Tidskrift.

Floderus, E. 1941. Sigtuna - Sveriges äldsta medeltidsstad.

Fogelberg, K., Gardelin, G. & Menander, H. 2004. Ve och fasa. En diskussion kring bruket av faser. META nr 2 2004. s. 15-30.

Fogelberg, K. & Wikström, A. 2003. Single Context i Sigtuna. I: Bodilsen, A., Hjermind, J., & Iversen, M., (red.). Stratigrafiens mangfoldigheder. 4. Nordiske Stratigrafimøde. Viborg Middelalderseminarium 2. Sognegården ved Viborg Domkirke d. 3. – 5. augusti 2001. s. 55-60. Viborg.

Fuglesang, S. H. 1991. The axehead from Mammen and the Mammen style. Iversen, M. (red.), Mammen. Grav, kunst og samfund i vikingetid. Jysk Arkæologisk Selskabs Skrifter XXVIII, 1991, pp. 83-107.

G

Gam, T. 1992. Prehistoric Glass technology – Experiments and Analyses. I: Journal of Danish Archaeology vol. 9, 1990. Iversen, M. et al (red). Odense.

Galloway, A. 1997. The Process of Decomposition: A Model from the Arizona-Sonoran Desert. //Forensic Taphonomy. The Postmortem Fate of Human Remains, s. 139-150. Red Haglund W D & Sorg M H. Florida.

Gardelin, G. & Johanson Hervén, C. 2003. Stratigrafi och hushåll – teori och resultat från några arkeologiska miljöer i Lund. I: Bodilsen, A., Hjermind, J., & Iversen, M., (red.). Stratigrafiens mangfoldigheder. 4. Nordiske Stratigrafimøde. Viborg Middelalderseminarium 2. Sognegården ved Viborg Domkirke d. 3. – 5. augusti 2001. s. 41-53. Viborg.

Gejvall, N. G. 1960. Westerhus. Medieval Population and Church in the light of skeletal remains. Kungliga Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien: Stockholm.

Gilmour, L. A. 1988. Early medieval pottery from Flaxengate, Lincoln. I: Archaeology of Lincoln 17-2. London.

Graham-Campbell, J. 1980. Viking Artefacts. A Select Catalogue. London.

Grimm, P. 1957. Ein frühgeschichtliches Geweiherät aus Havelberg. Ausgrabungen und Funde Band 2 (1957), Institut für Vor- und Frühgeschichte, 246-249.

Grive, E., Rovira, A., Capellades, J., Rivas, A. & Pedraza. 1999. Radiologic Findings in Two Cases of Acute Schmörl's Nodes. American Journal of Neuroradiology 20: 1717-1721.

Gustafsson, Ny B. & Söderberg, A. 2007. En senvikingatida silververkstad i Fröjel. I: Gotländskt Arkiv 2007. Pettersson, A-M. (red). Visby.

Gustin, I. 1997. Islam, Merchant or King - Who was behind the making of the Viking Age weights? I: Visions of the past. Trends and Traditions in Swedish Medieval Archaeology. Andersson, H. Carelli, P. Ersgård, L (red). Lund.

Göthberg, H. 1995. Huskronologi i Mälardelen, på Gotland och Öland under sten-, brons- och järnålder. I: Göthberg, H., Kyhlberg, O., & Vinberg, A. (red.). Hus och gård. Artikeldel. Hus och gård i det förurbana samhället. Rapport från ett sektorsforskningsprojekt vid Riksantikvarieämbetet. Skrifter nr 14. s. 65-109. Stockholm.

H

Haglund W. D. 1997. Dogs and Coyotes: Postmortem Involvement with Human Remains. //Forensic Taphonomy. The Postmortem Fate of Human Remains, s. 367-381. Red Haglund W D & Sorg M H. Florida.

Haglund, D. H. & Sorg, M. H. 2002. Advances in Forensic Taphonomy. Method, theory, and Archaeological Perspectives.

Hansson, B. O. & Ericson, D. 2003. Karies – sjukdom och hål. Förlagshuset Gothia AB, Stockholm.

Harris, E. C. 1989. Principles of archaeological stratigraphy. Second edition. London.

Harris, E. C., Brown, M. R. & Brown, G. J. 1993. Practices of archaeological stratigraphy. London.

Heighway, C. M., Garrod, A. P. & Vince, A. G. 1979. Excavations at 1 Westgate Street, Gloucester, 1975. I: Medieval Archaeology. Journal of the Society for Medieval Archaeology. Vol 23. 1979. London.

Heimdal, J. 2004. Ögonblick och kontinuitet. Horisontbegreppets användbarhet inom kulturlagerstratigrafi. META nr 2, 2004. s.65-74.

Helander, S. 2001. Den medeltida Uppsala liturgin. Studier i helgonlängd, tidegård och mässa. Lund.

Henderson, J. 1985. The raw materials of early glass production. I: Oxford Journal of Archaeology 4(3) 1985. Boardman, J. et al (red). Oxford

Henderson, J. & Faber, E. 2008. Report on the scientific analysis of glass and glass bearing crucibles from Sigtuna, Sweden. Opublished report. (Se pdf-fil på bifogad CD-rom)

Henricson, L. G. 2006. Hålgas i Sigtuna. I: Situne Dei 2006. Årsskrift för Sigtunaforskning. Tesch, S. et al (red). Sigtuna.

Hillson, S. 1996. Dental Anthropology. Cambridge University Press, Cambridge.

Hjärthner-Holdar, E., Kresten, P. & Larsson, L. 1995. Ämnesjärn och slagger från kvarteret Trädgårdsmästaren – en förstudie. Uppland, Sigtuna Stad, RAÄ 195. Analysrapport 16-1995. UV-GAL. Uppsala.

Hjärthner-Holdar, E. & Larsson, L. 1996. Järnhantering i det medeltida Söderköping (1130-1400) – analys av ämnesjärn och slagger, Östergötland, Söderköping, RAÄ 14. Analysrapport 22-1996. UV-GAL. Uppsala.

Hjärthner-Holdar, E. & Larsson, L. 1997. Medeltida järnhantverk i kv Trädgårdsmästaren, Sigtuna – en arkeometallurgisk analys. Uppland, Sigtuna Stad, RAÄ 195. Analysrapport 36-1997. UV-GAL. Uppsala.

Hjärthner-Holdar, E., Larsson, L., Englund, L. E., Lamm, K. & Stilborg, O. 1999. Järn- och metallhantering vid en stormannagård under yngre järnålder och tidig medeltid, Husby, Glanshammars sn Närke. Analysrapport 2-1999. UV-GAL. Uppsala.

Holmbäck, Å. & Wessén, E. 1946. Äldre västgötalagen, Yngre västgötalagen, Smålandslagens kyrkobalk och Bjärköäratten. Svenska landskapslagar, tolkade och förklarade för nutidens svenskar, ser. 5.

Holmqvist, W. 1967. Från Oxhyrhynchos till Jokkmock. Senantika och merovingiska traditioner i lapsk hornslöjd. Hvarfner, H. (red.). Sameslöjd – tradition och förnyelse. Handlingar från internordiskt symposium kring samisk slöjd i Jokkmokks museum den 23-25 maj 1966, s. 53-66. Luleå.

Hoover, H. C. & Hoover, L. H. 1950. Georgius Agricola; De Re Metallica. New York.

Houck M.H. 1998. Skeletal trauma and the individualization of knife marks in bones. In Forensic Osteology. Advances in the Identification of Human Remains, Reichs KJ (ed.). 2nd ed., Charles C. Thomas, Publisher, Springfield: IL; 410-424.

Hyenstrand, Å. 1989. Sverige 1989. Makt och Herravälde I. Stockholm Archaeological reports Nr 24. Stockholm.

Hårding, B. 1987. Osteologisk analys av kvarteret Nunnan 1987, Schakt D och E. Unpublished report at the archives of the Sigtuna museum.

I
Iversen, M., Robinson, D. E., Hjermind, J. & Christensen, C. (red.). Viborg Søndersø 1018-1030. Arkæologi og naturvidenskab i et værkstedsområde fra vikingetid. Udgivet af Jysk Arkæologisk Selskab

J
Jackes, M. 2000. Building the Bases for Paleodemographic Analysis: Adult Age Determination. In Biological Anthropology of the Human Skeleton, Katzenberg MA. & Saunders SR. (eds.). Wiley-Liss, New York: 417-466.

Jakobsen, S. 1991. Hersker og smed. Smedarbeider i Tønsberg i perioden ca 1150-1350. Arkeologiske rapporter fra Tønsberg nr 8. Tønsberg.

Jansson, I. 1985. Ovala spännbucklor. En studie av vikingatida standardsmycken med utgångspunkt från Björköfynden (Oval brooches. A study of Viking Period standard jewellery based on the finds from Björkö (Birka) Sweden). Aun 7. Uppsala Universitet. Uppsala.

Jansson, I. 1991. År 970/971 och vikingatidens kronologi. Iversen, M. (red.), Mammen. Grav, kunst og samfund i vikingetid. Jysk Arkæologisk Selskabs Skrifter XXVIII, 1991, pp. 267-284.

Johansson Hervén, C. 2000. Från jord till papper – några erfarenheter av att producera källmaterial. I: Eriksdotter, G., Larsson, S., & Löndahl, V., (red.). Att tolka stratigrafi. Det tredje stratigrafimötet på Åland. Meddelanden från Ålands högskola nr 11. s. 108- 118. Mariehamn.

Julkunen, H., Heinonen, O. P. & Pyörälä, K. 1971. Hyperostosis of the spine in an adult population. Its relation to hyperglycaemia and obesity. Annals of the Rheumatic Diseases: 30: 605-612.

Järpe, A., Redin, L. & Wahlöö 1979. Ett standardiserat beteckningsschema för sektionsritning. Fornvänner 74. s. 32-44.

K

Karger, M. K. 1958. Drevnij Kiev. Ocherki po istorii materialnoi kultury drevnerusskogo goroda. Moskva – Leningrad.

Kieffer-Olsen, J. 1993. Grav og gravskik i det middelalderlige Danmark – 8 kirkegårdsudgravninger. Ph.d. afhandling, Aarhus Universitet.

Kitzler Åhfeldt, L. 2002. Work and Worship. Laser Scanner Analysis of Viking Age Rune Stones. Theses and Papers in Archaeology B:9. Archaeological Research Laboratory. Stockholm University.

Kjellström, A. 2000. En medeltida massgrav från Sigtuna, Sverige. Hikuin 27 – Middelalderens kirkegårde

Kjellström, A. 2005. The Urban Farmer. Osteoarchaeological Analysis of Skeletons from Medieval Sigtuna Interpreted in a Socioeconomic Perspective. Stockholm.

Kjellström, A., Wikström, A. & Tesch, S. 2005a. Inhabitants of a sacred townscape. An archaeological and osteological analysis of skeletal remains from late Viking age and medieval Sigtuna, Sweden. In: The Urban farmer. Osteoarchaeological analysis of skeletons from Medieval Sigtuna Interpreted in a Socioeconomic Perspective. Phd dissertation Stockholm University

Kjellström, A., Wikström, A. & Tesch, S. 2005b. Inhabitants of a Sacred Townscape. Acta Archaeologica 76: 87-110.

Klingspor, C. A. 1876. Sigtuna. Upplands Fornminnesförenings Tidskrift V

Kock, J. & Sode, T. 1995. Glass, glass beads and glassmakers in Northern India. Vanløse.

Kola, A. & Wilke, G. 2000. Brücken vor 1000 Jahren. Unterwasserarchäologie bei der polni-schen Herrsch-erpfalz Ostrów Lednicki. Torun.

Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid (KLFNM). Uppslagsorden altare (Norberg, R., Cleve, N., Roussel, A., Lange, B. C., Lárusson, M. M.), reliker (Gallén, J., Norberg, R., Molland, E.), relikvarium (Norberg, R., , resealtare (Norberg, R.)

Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid. 1961. Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid, XVII. Allhem's förlag: Malmö.

L

Lamm, K. 1973. The Manufacture of Jewellery during the Migration Period at Helgö in Sweden. I: Bulletin of the Historical Metallurgy Group. Vol 7 No 2. London.

Larsen, C. S. 1997. Bioarchaeology. Interpreting behavior from the human skeleton. Cambridge University Press: Cambridge.

- Larsson, S. 2000.** Stadens dolda kulturskikt. Lundaarkeologins förutsättningar och förståelsehorisonter uttryckt genom praxis för källmaterialproduktion 1890-1990. *Arcaeologica Lundensia. Investigationes de Antiquitatibus Urbis Lundae IX*. Lund.
- Larsson, S. 2004.** Om stratigrafiska metoder vid stadsarkeologiska undersökningar. I: Lönn, M. (red.). *Aktuella Metodfrågor 1*. Riksantikvarieämbetet, Arkeologiska undersökningar, Skrifter 58. s. 8-16. Stockholm.
- Larsson, S. & Johansson Hervén, C. 1998.** Källmaterialsproduktion och förståelsehorisonter i stadsarkeologin. META nr 2 1998. s. 20- 39.
- Le Goff, J. 1990.** Medieval Civilization. Basil Blackwell: Oxford.
- Lidén, Hans Emil 1997.** Kirkene bygges. Havardsholm, Jørgen (red.), *Nyt lys på middelalderen*, s. 209-220. Oslo.
- Liebgott, N. K. 1982.** Hellige maend och kvinder. Højbjerg.
- Lindahl, A., Olausson, D. & Carlie, A. (red).** 2002. Keramik i Sydsverige. Lund.
- Lindblad, K. G. 1999.** Järn på förhistoriskt vis. Bäckedals folkhögskola. Sveg.
- Lindblad, E. & Wirtén, K. 1992.** Korsbandstenar - en kronologisk studie. CD-uppsats i Arkeologi, Institutionen för arkeologi, Uppsala universitet.
- Lindman, G., Forenius, S., Andersson, D. & Grandin, L. 2007.** Smedjan i Salmered. En medeltida smedja i Landvetter, Västergötland, Landvetters socken, Salmered 1:306, RAÄ 87. UV Väst rapport 2007:6. Mölndal.
- Lovejoy, C. O., Meindl, R. S., Pryzbeck, T. R. & Mensforth, R. P. 1985.** Chronological Metamorphosis of the Auricular Surface of the Ilium: A New Method for the Determination of Adult Skeletal Age. *American Journal of Physical Anthropology* 68: 15-28.
- Lund, K. 2004.** Intrasis som modell. I: Lönn, M. (red.). *Aktuella Metodfrågor 1*. Riksantikvarieämbetet, Arkeologiska undersökningar, Skrifter 58. s. 66-78. Stockholm.
- Lundberg, A. 2000.** ”Jakten på den försvunna stratigrafen”. I: Eriksdotter, G., Larsson, S., & Löndahl, V., (red.). Att tolka stratigrafi. Det tredje stratigrafimötet på Åland. Meddelanden från Ålands högskola nr 11. s. 100-107. Mariehamn.
- Lundström, A. 1981.** Survey of the glass from Helgö. I: *Excavations at Helgö VII, Glass – Iron – Clay*. Lundström, A. Clarke, H. (red). Stockholm.
- Lundström, P. 1981.** De kommo vida... Vikingars hamn vid Paviken på Gotland. Stockholm
- Lyman, R. L. 1994.** Vertebrate Taphonomy. Cambridge.

M

- Malmer B., Ros, J. & Tesch, S. 1991.** Kung Olofs mynthus i kvarteret Urmakaren, Sigtuna. *Sigtuna Museers skriftserie 3*.
- Malmer, B. 1995.** Från Olof till Anund. Ur sigtunamyntningens historia. I: Jonsson, K., Nordlind, U. & Wiséhn, I., (red.). *Myntningen i Sverige 995-1995. Numismatiska meddelanden XL*.

- Makarov, N. A.** 1992. Drevnjorusskie amulety-toporiki. Rossijskaja Archeologia 2/1992.
- Manchester, K.** 1991. Tuberculosis and leprosy: evidence for interaction of disease. In Human paleopathology: current, syntheses and future options, Ortner, D.J. & Aufderheide, A.C. (eds). Smithsonian Institution Press: Washington, DC: 23-35.
- Martin, R. & Saller, K.** 1957. Lehrbuch der Anthropologie in Systemischer Darstellung. Revised 3rd ed. Gustav Fisher Verlag: Stuttgart.
- Matsson, N. H.** 1982. Smedjan, dess läge och byggnadssätt. I: Lima och Transtrand. Ur två socknars historia. 1. Myrjärn och smide. Täpp J-E Pettersson. Malung
- McLees, C., Nordeide, S. W., Petersén, A. & Saunders, T.** 1994. The production of archaeological knowledge: The theory and method of urban excavation. META nr 2 1994. s. 3-29.
- Meindl, R. S. & Lovejoy C. O.** 1985. Ectocranial suture closure: a revised method for the determination of skeletal age at death based on lateral-anterior sutures. American Journal of Physical Anthropology 68: 57-66.
- Micozzi, M. S.** 1991. Postmortem Change in Human and Animal Remains. Illinois.
- Moorrees, C. F. A., Fanning, E. A. & Hunt, E. E.** 1963a. Formation and resorption stages for ten permanent teeth. Journal of Dental Research 21: 205-213.
- Moorrees, C. F. A., Fanning, E. A. & Hunt, E. E.** 1963b. Age variation of formation stages for ten permanent teeth. Journal of Dental Research 42: 1490-1502.
- Møller-Christensen, H.C.** 1961. Bone changes of leprosy. Munksgaard, Copenhagen.
- Müller, A.** 1991. Spandau: slawischer Fürstensitz und Fernhandelsplatz. Archäologie in Deutschland 1991:2, p. 26-30.
- von Müller, A. & von Müller-Muci, K.** 1987. Ausgrabungen und Funde auf dem Burgwall in Berlin-Spandau. Berliner Beiträge zur Vor- und Frühgeschichte N.F. Bd. 5. / Archäologisch-historische Forschungen in Spandau; Bd. 2. Berlin.
- von Müller, A. & von Müller-Muci, K.** 1993. Ein weiterer Geweihbehälter vom Burgwall Spandau. von Müller, A., von Müller-Muci, K. & Nekuda, V. (red.), Die Keramik vom Burgwall in Berlin-Spandau. Ausgrabungen und Keramik auf dem Burgwall in Berlin-Spandau. Berliner Beiträge zur Vor- und Frühgeschichte N.F. Bd. 8 / Archäologisch-historische Forschungen in Spandau; Bd. 4. Berlin.

N

Nationalencyklopedien. Uppslagsorden altare och porfyr.

Nilsson, B. 1989. De Sepulturis. Gravrätten i Corpus Iuariis Canonici och i Medeltida Nordisk lagstiftning. Bibliotheca Theologiae Practicae. Kyrkovetenskapliga studier 44

Nilsson Stutz, L. 2003. Embodied rituals & ritualized bodies. Tracing ritual practices in late Mesolithic burials. Acta Archaeologica Lundensia No 46.

Nordisk familjebok. 1800-talupplagan. Uppslagsordet porfyr.

Norm, Nomina Rerum Mediaevalium, 1998. Nomenklatur för föremål från nordisk medeltid, SHM.

Novotný, V. 1982. Revision of Sex Diagnosis in some Fossil Hominids According to the Pelvis. 2nd Anthropological Congress of Alex Hrdlička- Universitas Carolina Pragensis.

O

Ortner, D. J. 2003. Identification of Pathological Conditions in Human Skeletal Remains. 2nd ed. Academic Press: San Diego.

Ortner, D. J. 1999. Paleopathology: Implications for the history and evolution of tuberculosis. In Tuberculosis: Past and Present, Pálfi GY, Dutour O, Deák J, Hutás I. (eds.). Golden Book Publisher Ltd: Budapest-Szeged; 255-259.

Ortner, D. J. & Putschar, W. G. 1981. Identification of Pathological Conditions in Human Skeletal Remains. Smithsonian Institution Press: Washington.

P

Paddenborg, D. 2006. Parchim-Löddigsee – late Slavonic temple and trading site. Andrén, A. et al. (red.), Old Norse religions in long-term perspectives. Vägar till Midgård 8, pp. 229-233.

Panasiewicz, W. & Woloszyn, M. 2002. Staroruskie miniaturowe toporki z Grodka, pow. Hrubieszow. Archeologia Polski t. XLVII.

Peacock, D. P. S. 1997. Charlemagne's black stones: the re-use of Roman columns in early medieval Europé. Antiquity 71 (1997), s. 709-715.

Petterson, B. 1990. Stadsgården – hus och hemmiljö. I: Tesch, S., (red.). Makt och människor i kungens Sigtuna. Sigtunagrävningen 1988-90. 28 artiklar om de preliminära resultaten från den arkeologiska undersöningen i kv. Trädgårdsmästaren 9 och 10, Sigtuna. s. 38-50. Sigtuna.

Pettersson, B. 1995. Stratigraphic analysis and settlement stratigraphy in early medieval Sigtuna. Methods and preliminary results. Laborativ Arkeologi 8. Journal of Nordic Archaeological Science. s. 65-77.

Petterson, B. 2007. Kammakeriavfallets spridning på en tidigmedeltida stadsgård. SITUNE DEI. Årsskrift för Sigtunaforskning 2007.

Pierre-Jerome, C. & Roug, I. K. 1998. MRI of bilateral bipartite hamulus: a case report. Surg Radiol Anat. 20: 299-302.

Pfirrmann, C. W. A. & Resnick, D. 2001. Schmorl Nodes of the Thoracic and Lumbar Spine: Radiographic-Pathologic Study of Prevalence, Characterization, and Correlation with Degenerative Changes of 1,650 Spinal Levels in 100 Cadavers. Radiology 219: 368-374.

Poh, A. C. C. & Peh, W. C. G. 2004. Clinics in diagnostic imaging (95). Singapore Medical Journal 45: 140-144.

Price, N. 1996. Emerging from the underground: comments on the first Nordic Stratigraphy Meeting. META nr 4 1996. s. 35-43.

R

- Rawcliffe, C.** 2006. Leprosy in Medieval England. Boydell Press, Ipswich.
- Redelius, G.** 2006. Sigtuna och Sko, en tid ett rum. Uppsala.
- Redin, L.** 1976. Lagmanshejdan. Ett gravfält som spegling av sociala strukturer i Skanör. Acta Archaeologica Lundensia series in 4. Nr 10, Lund 1976
- Regan, M. H., Case, D. T. & Brundige J. C.** 1999. Articular Surface Defects in the Third Metatarsal and Third Cuneiform: Nonosseous Tarsal Coalition. American Journal of Physical Anthropology 109: 53-65.
- Reichs, K. J.** 1998. Postmortem dismemberment: Recovery, analysis and interpretation. In Forensic Osteology. Advances in the Identification of Human Remains, Reichs KJ (ed.). Second edition. Charles C. Thomas, Publisher: Springfield, IL; 353-388.
- Reisborg, S.** 1981. The pottery from Building group 4. I: Excavations at Helgö VII, Glass – Iron – Clay. Lundström, A. Clarke, H. (red). Stockholm.
- Resnick, D. R. & Niwayama G.** 1988. Diagnosis of Bone and Joint Disorders. Philadelphia.
- Roberts, C.** 1999. Rib Lesions and tuberculosis: the current state of play. In Tuberculosis: Past and Present, Pálfi G, Dutour O, Deák J, Hutás I. (eds.). Golden Book Publisher Ltd: Budapest-Szeged; 311-318.
- Roberts, C. & Manchester, K.** 1997. The Archaeology of Disease. 2nd ed. Cornell University Press: New York.
- Robinson, D. E.** 2005. Ressourcer. Håndværk, husholning og redskaber. I: Viborg Søndersø 1018 – 1030. Arkæologi og naturvidenskab i et værkstedsområde fra vikingetid. Iversen, M. et al (red). Viborg.
- Roesdahl, E.** 1998. Cammin – Bamberg – Prague – Léon. Four Scandinavian Objects d'Art in Europé. Wesse, A. (red.). Studien zur Archäologie des Ostseeraumes. Von der Eisenzeit zum Mittelalter. Festschrift für Michael Müller-Wille, pp. 547-554. Neumünster.
- Rogers, J. & Waldron, T.** 1995. A field guide to joint disease in archaeology. Wiley, Chichester.
- Roksandic, M.** 2002. Position of Skeletal Remains as a Key to Understanding mortuary Behavior. I: Haglund & Sorg. Advances in Forensic Taphonomy.
- Ros, J.** 1992. Dubbelhelkammar från kv. Trädgårdsmästaren 9 och 10 i Sigtuna samt ben- och hornhantverkets utveckling och roll i ekonomin under vikingatid och tidig medeltid. C-uppsats i medeltidsarkeologi vid Lunds universitet.
- Ros, J.** 1996. Stratigrafi med erfarenheter från Sigtuna. META nr 4 1996. s. 45-54.
- Roslund, M.** 1995. Internrapport: Dateringsanalys av den högmedeltida keramiken från kvarteret Trädgårds-mästaren 9 och 10, Sigtuna Uppland. Opublicerad rapport.
- Roslund, M., 1997.** På drift i tid och rum? Om informationspotentialen i komposita dokumentationsmaterial. META nr 3 1997. s. 37-53.

Roslund, M. 1998. Arkeologisk metod och retorik –ett svar till Stefan Larsson och Conny Johansson-Hervén. META nr 3 1998. s. 48-65.

Roslund, M. 2001. Gäster i huset. Kulturell överföring mellan slaver och skandinaver 900 till 1300. Lund

Rothschild, B.M. & Martin, L. 1993. Paleopathology: Disease in the fossil record. CRC Press, London.

S

Salminen, L. & Johansson Hervén, C. 2000. Bronshantverket i brytningstid – exemplet Lund. I: Uppåkra. Centrum och sammanhang. Uppåkrastudier 3. Hårdh, B (red). Lund..

Sanmark, A. 2004. Power and Conversion. A Comparative Study of Christianization in Scandinavia. OPIA 34, Uppsala universitet.

Sčapova, Y. L. 1998. Vizantiiskoye styeklo. Ochyerki istorii. Moskva.

Schetelig, H. 1911. En miniatyrøks av bronse fra vikingetiden. Bergens Museums aarbok 1911 nr 13.

Scheuer, L. & Black, S. 2000. Developmental Juvenile Osteology. Academic Press, London.

Schulze-Dörrlamm, M. 2003. Herkunft und Funktion der dreizpflichen Gewebehälter des Frühen und Hohen Mittelalters. Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums Mainz, 48 Jahrgang 2001, Teil 2. Mainz-Bonn.

Schultz, M. 2001. Paleohistopathology of Bone: A New Approach to the Study of Ancient Diseases. Yearbook of Physical Anthropology 44: 106–147.

Sjøvold, T. 1990. Estimation of stature from long bones utilizing the line organic correlation. Human Evolution 5: 431-447.

Skamby Madsen, J. 1994. The Danish Vikings. Royal Danish Ministry of Foreign Affairs, Scretariat for Cultural and Press Relations.

Skre, D. 1995. Kirken før sognet. Den tidligste kirkeordningen i Norge. Liden, Hans-Emil (red.). Møtet mellom hedendom og kristendom i Norge, s. 170-233. Oslo

Smirnova, L. 2005. Comb-Making in Medieval Novgorod (950-1450). BAR International Series 1369

Smith, B. H. 1991. Standards of human tooth formation and dental age assessments. In Advances in Dental Anthropology, Kelly M.A. & Larsen C.S. (eds.). Wiley-Liss: New York; 143-168.

Snædal Brink, T. 1985. Igul och Björn läto resa stenen... Runstenar och runinskrifter i Sigtuna kommun. Sigtuna Museers Skriftserie 2.

Sode, T. 1996. Anatolske glasperler. Vanløse.

Sode, T. 2004. Glass Bead Making Technology. I: Ribe Excavations 1070-76. Bencard, M. et al (red). Højbjerg.

- Steckel, R. H. & Rose, J.C. 2002.** The Backbone of History. Health and Nutrition in the Western Hemisphere. Cambridge University Press: Cambridge.
- Steckel, R. H., Sculli, P. W. & Rose, J. C. 2002a.** A Health Index from Skeletal Remains. In The Backbone of History. Health and Nutrition in the Western Hemisphere. Cambridge University Press: Cambridge; 61-93.
- Steinbock, R.T. 1976.** Paleopathological Diagnosis and Interpretation, Thomas Publisher, Springfield.
- Steppuhn, P. 1998.** Die Glasfunde von Haithabu. Berichte über die Ausgrabungen in Haithabu, Bericht 32. Radke, C. (red). Neumünster.
- Steuer, H. 1978.** Geldgeschäfte und Hoheitsrechte im Vergleich zwischen Ostseeländern und islamischer Welt. I: Zeitschrift für Archäologie 12. Bonn.
- Steuer, H. 1984.** Feinwaagen und gewichte als Quellen zur Handelsgeschichte des Ostseeraumes. I: Archäologische und naturwissenschaftliche Untersuchungen an Siedlungen im Deutschen Küstengebiet, Vol 2, Handelsplätze des frühen und hohen Mittelalters. Jankuhn, H. et al (red). Bonn.
- Steuer, H. 1987.** Gewichtsgeldwirtschaft in frügeschichtlichen Europa. I: Untersuchungen zu Handel und Verkehr der vor- und frügeschichtlichen Zeit in Mittel- und Nordeuropa. Part 4, Der Handel der Karoling-er- und Wikingerzeit. Düßel, K. et al (red). Göttingen.
- Steuer, H. 1997.** Waagen und Gewichte aus dem Mittelalterlichen Schleswig. Funde des 11. Bis 13. Jahrhunderts aus Europa als quellen zur Handels- und Währungsgeschichte. Köln.
- Stilborg, O. 2002.** Klinelera och vävtyngder. I: Lindahl, A., Olausson, D. & Carlie, A. (red.). Keramik i Sydsverige, en handbok för arkeologer. Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologiska undersökningar, UV Syd Rapport 2002:6
- Stirland, A. 2000.** Raising the dead. The skeleton Crew of King Henry VIII's Great Ship, the Mary Rose. West Sussex.
- Stloukal, M. & Hanáková, H. 1978.** Die Länge der Längsknochen altslawischer Bevölkerungen- Unter besonderer Berücksichtigung von Wachstumsfragen. Homo 29: 53-60.
- Stolt, B. 1970.** Tyngd för gapande böcker eller medeltida resealtaren. De hundra kyrkornas ö, s. 61-72.
- Stolt, B. 1993.** Medeltida teater och gotländsk kyrkokonst: paralleller och påverkningar. Visby.
- Stolt, B. 2001.** Boktyngder och bärbara altarskivor. Kyrkliga sällsyntheser på Gotland och annorstädes, s. 25-39. Uddevalla.
- Sundqvist, O. 2006.** Från vikingatida aristokratiska hallar till medeltida stormannakyrkor. Bebyggelsehistorisk tidskrift nr 52, s. 20-32.
- Svanberg, J. 1996.** Stenskulpturen. Signums Svenska konsthistoria. Den gotiska konsten.
- Symes, S. A., Berryman, H. E. & Smith, O. C. 1998.** Saw Marks in Bone: Introduction and Examination of Residual Kerf Contour. In Forensic Osteology. Advances in the Identification of Human Remains, Reichs KJ (ed.). Second edition, Charles C. Thomas: Springfield, IL; 389-409.

Söderberg, B. 1995. Gårdstånga. Boplats- och bebyggelselämningar från stenålder till nyare tid. Arkeologiska för-, slut- och forskningsundersökningar. Skåne, Gårdstånga socken, Gårdstånga 15:1, RAÄ 14. UV Syd Rapport 1995:7. Lund.

Söderberg, A. 1996. Schmelzkugeln - Identifikation av en hantverksprocess. Fyndmaterial från Birka och Sigtuna. CD-uppsatser i Laborativ Arkeologi 95/96. Del 2. Stockholms Universitet. Stockholm.

Söderberg, A. 2002. Metalliska spår efter gjuteriverksamhet - en skiss till en arkeologisk fältmetod. I: Fornvännen 97 (4/2002) Journal of Swedish Antiquarian Research. Trotzig, C.G. et al. (red). KVHAA. Stockholm.

Söderberg, A. 2004. Metallurgic ceramics as a key to Viking Age workshop organisation. I: Jonas – Journal of Nordic Archaeological Science 14. Lidén, K. (red). Stockholm.

Söderberg, A. 2008. Metallurgical clay packages. I: Excavations at Helgö XVII. Lamm, K. Clarke, H. (red). Stockholm.

Söderberg, A. & Gustafsson, Ny B. 2007. Från prestigevarugjutning till myntning, tidigmedeltida metallurgi i kv Trädgårdsmästaren, Sigtuna. I: Situne Dei 2007. Årsskrift för Sigtunaforskning. Tesch, S. et al (red). Sigtuna.

T

Taylor, M. & Hill, D. The Roman Furnace Project, <http://www.romanglassmakers.co.uk>

Tagesson, G. & Westerlund, J. 2004. Domkyrkoparken, Linköping. Gravar från 1100-talet till 1810. UV Öst, Dokumentation av fältarbetsfasen 2004:1

Tengnér, B. 1995. Verktyg vid Birkas stadsvall. CD-uppsats i laborativ arkeologi. AFL. Stockholms Universitet. Stockholm.

Tesch, S. 1983. Ystad II. En omlandsstudie. Medeltidsstaden 45. Stockholm.

Tesch, S. 1989. Sigtunaforskning – arkeologiskt läge och möjligheter. I: Avstamp – för en ny Sigtunaforskning. Sigtuna museer

Tesch, S. (Red). 1990. Makt och människor i kungens Sigtuna. Sigtunautgrävningen 1988-90. 28 artiklar om de preliminära resultaten från den arkeologiska undersökningen i kv. Trädgårdsmästaren 9 & 10 i Sigtuna. Sigtuna Museum.

Tesch, S. 1993. Houses, Farmsteads, and Long-term Change. A regional Study of Prehistoric Settlements in the Köpinge Area, in Scania, Southern Sweden. Uppsala.

Tesch, S. 1996. Äntligen hemma. Offergåvor och husplattformar vid Mälarens strand. Tesch, S. & Edberg, R. (eds.). Vikingars guld ur Mälarens djup. Tio artiklar med anledning av en utställning, s. 13-20. Sigtuna.

Tesch, S. 1998. Sigtuna – rikets första stad. I: Bratt, P. (red) Forntid i ny dager. Arkeologi i Stockholmstrakten.

Tesch, S. 2000. Det sakrala stadsrummet. Den medeltida kyrkotopografin i Sigtuna. Medeltidsarkeologisk tidskrift 2000 nr 1, s. 3-26.

Tesch, S. 2001a. Olof Palme, S:ta Gertrud och Sigtunas medeltida kyrkotopografi. I: Tesch, S. & Edberg, R. 2001 (red.), Biskopen i museets trädgård. En arkeologisk gåta. Sigtuna Museers skriftserie 9, s. 9-44.

Tesch, S. 2001b. Från hall till kyrka. Populär Arkeologi 2001 nr 1, s. 28-29.

Tesch, S. 2006. På fast grund. Om det äldsta stenkyrkobyggandet i Sigtuna. Nordiskt kyrkoarkeologiskt möte 2004, Vest-Agder (Norge). Hikuin. Kirkearkæologi i Norden 8, s. 201-222. Viborg

Tesch, S. 2007a. Cum grano salis – Salt and Prestige. Late Viking Age and Early Medieval T-shaped and Cylindrical Salt Containers. Fransson, U. et al. (red.), Cultural interaction between east and west. Archaeology, artefacts and human contacts in northern Europe during the pre- and early history, s. 227-235. Stockholm.

Tesch, S. 2007b. Tidigmedeltida sepulkralstenar i Sigtuna – heliga stenar från Köln för såväl hallkult som mässa i stenkyrka. Situne Dei 2007 - årsskrift för Sigtunaforskning, s. 45-68.

Tesch, S. 2007c. Kungen, Kristus och Sigtuna – platsen där människor och guld möttes. Lindgren, I. (red.), Kult, guld och makt. Symposium i Götene 18-20 augusti 2006, Historieforum Västra Götaland, s. 233-257.

Tesch, S. 2007d. Sigtuna - det maktpolitiska och sakrala stadsrummet under sen vikingatid och tidig medeltid (ca 980 – 1200). Människors rum och människors möten. Kulturhistoriska skisser. Berit Wallenbergs Stiftelse 50 år. Vetenskapligt symposium på Nationalmuseum 14 november 2005, s. 71-121. Stockholm.

Tesch, S. & Jonsson, K. 2006. Utgrävningen i kv. Humlegården, Sigtuna. Myntstudier Nr 2 006:3- december. Utgiven av Numismatiska forskningsgruppen

Tesch, S. & Vincent, J. 2002. Vyer från medeltidens Sigtuna. Sigtuna.

Thomsen, T. 2005. Værkstedet – en bygningsarkæologisk redogørelse. I: Viborg Søndersø 1018 – 1030. Arkæologi og naturvidenskab i et værkstedsområde fra vikingetid. Iversen, M. et al (red). Viborg.

Thunmark-Nylén, L. 1991. Gotlands vikingatid och dess kammar. En preliminär presentation. Gotländskt Arkiv 1991.

Tomtlund, J. E. 1978. Locks and keys. I: Excavations at Helgö V:1, Workshop part II. Lamm, K. Lundström, A. (red). KVHAA. Lund.

Trotter, M. & Gleser, G. 1952. Estimation of stature from long bones of American Whites and Negroes. American Journal of Physical Anthropology 10: 463-515.

Trotter, M. & Gleser, G. 1958. A re-evaluation of estimation of stature based on measurements of stature taken during life and long bones after death. American Journal of Physical Anthropology 9: 79-125.

U

Ubelaker, D. H. 1989. Human Skeletal remains. Excavation, analysis, interpretation. Second edition. Taraxacom: Washington.

Ullrich, D. G. 1989. Halbedelsteine und Glasfunde. I: Ausgrabungen, funde und Naturwissenschaftliche Untersuchungen auf dem Bergwall in Berlin-Spandau. A von Müller, A. von Müller-Mučí, K. (red). Berliner Beiträge zur Vor- und Frühgeschichte ns 6. Berlin.

V-W

Vellev, J. 1975. Altre og altreindvieler – særligt i Odense stift. Fynske Minder 1975, s. 23 ff.

Vellev, J. 1996. Saltproduktion på Læsø, i Danmark og i Europa. Højbjerg.

Wenham, S. J. 1989. Anatomical Interpretations of Anglo-Saxon Weapon Injuries. In Weapons and Warfare in Anglo-Saxon England, Chadwick hawkes S (ed.). Oxford University Committee for Archaeology: Oxford; 123-139.

Werdelin, L., Myrdal, J. & Sten, S. 2000. Patterns of Stature Variation in Medieval Sweden. Hikuin 27: 293-306.

Veremeychik, O. M. & Shekun, O. V. 2007. Stekljanniye braslety poselenija Leskovoje. I: Kratkie soobsjtjenija Instituta archeologii. Makarov, N. A. (red) Moskva.

Werner, G. 1981. Goldsmiths', silversmiths' and carpenters tools. I: Excavations at Helgö VII, Glass – Iron – Clay. Lundström, A. Clarke, H. (red). Sthlm

Wikström, A. 2004. Rapport Arkeologisk förundersökning. Sigtuna, Prästgården 2004. Meddelanden och Rapporter från Sigtuna Museum nr 14.

Wikström, A. 2005a. Rapport Utvecklingsprojekt. Sigtuna StadsGIS. Meddelanden och Rapporter från Sigtuna Museum nr 23

Wikström, A. 2005b. Rapport Arkeologisk förundersökning. Stiftelsen Humlegården, kv Humlegården 3, Sigtuna 2004. Meddelande och Rapporter från Sigtuna Museum nr 22

Wikström, A. 2005c. Rapport Arkeologisk förundersökning. Kv Humlegården 3, Sigtuna, Uppland 2005 (Arkivrapport, kompletterande förundersökning)

Wikström, A. 2006. Digitalisering av arkeologiska undersökningar i Sigtuna. SITUNE DEI. Årsskrift för Sigtunaforskning 2006. s. 13- 36.

Wikström, A. 2006. Den svårfångade kronologin. Om gravstratigrafi och problem med dateringen av Sigtunas tidigmedeltida kyrkor. Hikuin 33. s. 223-238.

Wikström, A. 2007. Rapport Arkeologisk förundersökning. Brandstationstomten, Sigtuna 2:44, 2007. Meddelanden och Rapporter från Sigtuna Museum nr 32

Wikström, A. Manus. Rapport Stora gatan.

Willmott, H. 2005. A History of English glassmaking. Stroud.

Vince, A. 2008. Characterisation studies of industrial ceramics from Sigtuna, Sweden. Opublicerad analysrapport. (Se pdf-fil på bifogad CD-rom)

Wojnar-Johansson, M. 2007. SEM/EDS-analys av två gjutformar från Up Sigtuna, Kv Humlegården. Uppdragsrapport nr 70. Stockholms Universitet. Arkeologiska forskningslaboratoriet. Opublicerad analysrapport. (Se pdf-fil på bifogad CD-rom)

Z

Zachrisson, T. 1998. Gård, gräns och gravfält. Sammanhang kring ädelmetalldepåer och runstenar från vikingatid och tidigmedeltid I Uppland och Gästrikland. Stockholm Studies in Archaeology 15.

Å

Åqvist, C. 1992. Sanda and Pollista – two Thousand-year-old Settlements in the Mälaren region. I: Ersgård, L., Holmström, M. & Lamm, K., (red.). Rescue and Research. Reflections of Society in Sweden 700-1700. A.D. Riksantikvarieämbetet Arkeologiska undersökningar Skrifter No 2. s. 310-333. Stockholm.

The World Wide Web

- World Health Organisation. <http://www.who.int/about/definition/en/> 2005-03-09
- <http://www.pdrhealth.com/disease/disease-mono.aspx?contentFileName=BHG01RH07.xml&contentName=Gout&contentId=63>